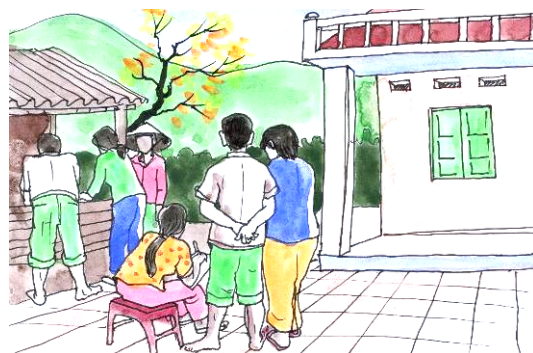
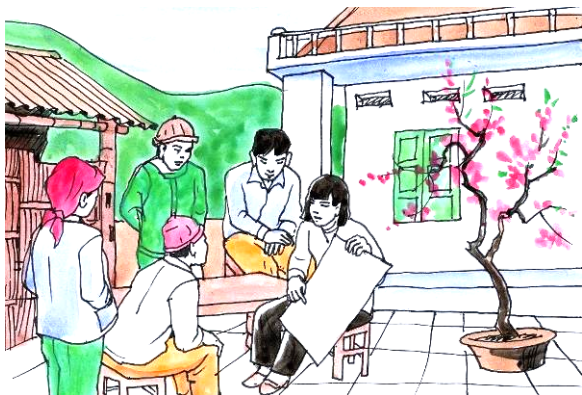

Chương 7

Lớp tập huấn cho nông dân chăn nuôi tại nông hộ (FLS)

Ở chương này, chương trình tập huấn cho nông dân chăn nuôi tại nông hộ (chương trình FLS) sẽ được mô tả như một ví dụ về việc áp dụng phương pháp tập huấn có sự tham gia vào thực tế. Mô hình chương trình tập huấn FLS có thể được sử dụng như một ví dụ ứng dụng phương pháp tập huấn có sự tham gia vào công tác đào tạo, tập huấn và khuyến nông. Sự thay đổi từ phương thức tập huấn cũ sang phương thức tiếp cận có sự tham gia đòi hỏi tập huấn viên phải có nhiều kỹ năng. Do vậy, bước đầu tiên khi giới thiệu phương thức tiếp cận có sự tham gia là đánh giá khả năng của nguồn nhân lực. Có thể nó sẽ được bắt đầu bằng chương trình đào tạo lại cho tập huấn viên trong “chương trình đào tạo

tập huấn viên” bằng cách mời những chuyên gia trong lĩnh vực phương pháp tham gia hoặc hỗ trợ khi triển khai. Cần phải hiểu rằng các khoá tập huấn cho tập huấn viên không thể dạy các kỹ năng và phương pháp có sự tham gia không mà chỉ giới thiệu và giải thích mà thôi. Để trở thành một tập huấn viên tốt, bạn cần phải thực hành áp dụng nhiều lần các phương pháp và kỹ năng này trong tập huấn.

Triển khai Chương trình tập huấn cho nông dân chăn nuôi tại nông hộ (FLS), kiến thức sẽ lan toả như vết dầu loang!

Chúng tôi cũng khuyến cáo rằng người đọc nên liên hệ với khái niệm lớp tập huấn cho nông dân tại hiện trường (FFS) đã được áp dụng trong chương trình phòng chống dịch hại tổng hợp (IPM) và chương trình tập huấn nông dân sản xuất giống (FSPS) của Hợp phần IPM và Hợp phần Giống Cây trồng, Chương trình Hỗ trợ ngành Nông nghiệp Việt Nam (ASPS) trong giai đoạn 2000 - 2007 của chính phủ Đan Mạch.

7.1

Tổng quan về chương trình tập huấn cho nông dân chăn nuôi tại nông hộ

7.1.1

Mô tả về lớp tập huấn cho nông dân chăn nuôi tại nông hộ (FLS)

Tập huấn cho nông dân chăn nuôi tại nông hộ (FLS) là các khoá tập huấn tập trung cho nông dân về kỹ thuật chăn nuôi gia súc với 20-25 chuyên đề/chủ đề và có thể lên tới 30 học viên nông dân. Tập huấn thường được tiến hành hàng tuần hoặc 2 lần/tuần ngay tại địa phương (thường là nhà văn hoá thôn/xã) và sử dụng hộ chăn nuôi để quan sát (sơ đồ 7.1). FLS sử dụng phương pháp tập huấn có sự tham gia và đòi hỏi sự tham gia tích cực của học viên - nông dân, lấy người học làm trọng tâm, dựa trên cơ sở giao tiếp và thông tin hai chiều giữa học viên và tập huấn viên và giữa học viên với nhau. Tập huấn kết hợp lý thuyết và thực hành, nâng cao kiến thức cho người nông dân bằng cách chia sẻ kinh nghiệm và kiến thức sẵn có của họ. Trong 6 yếu tố cấu thành FLS minh hoạ ở sơ đồ 7.1, phương thức tiếp cận có sự tham gia được xem như là một trong những yếu tố quan trọng nhất quyết định bản chất, hình thức và đặc điểm của FLS.

Người nông dân được khuyến khích sử dụng những kiến thức của mình và lựa chọn, áp dụng những tiến bộ kỹ thuật mới phù hợp với điều kiện chăn nuôi nông hộ. Quyền chủ động và quyết định của người nông dân được nâng cao, tập huấn kỹ thuật phần lớn dựa vào điều kiện thực tế, sử dụng các bài tập thực hành và thăm quan hộ chăn nuôi.

FLS thường tập trung khoảng 20-30 nông dân, kéo dài trong khoảng 3-5 tháng với nội dung về kỹ thuật chăn nuôi và tổ chức sản xuất tại địa phương cụ thể. Trong khi đó, lớp

tập huấn IPM tập trung vào nội dung phòng trừ sâu bệnh cho lúa. Thông thường nông dân sẽ gặp nhau định kỳ tuần 1 lần hoặc 2 lần để trao đổi về một lĩnh vực/chuyên đề cụ thể. Mỗi buổi tập huấn kéo dài 3-4 tiếng bao gồm thực hành và lý thuyết. Nội dung đề cập trong các buổi tập huấn là giống, thức ăn, chuồng trại, chăm sóc nuôi dưỡng, vệ sinh thú y, ghi chép và hạch toán kinh tế, các bệnh thường gặp

Học viên tham gia lớp FLS là những nông dân chăn nuôi gia súc, gia cầm qui mô vừa và nhỏ. Lựa chọn học viên tham gia thường ưu tiên cho những người trực tiếp chăm sóc gia súc và gia cầm trong gia đình, mà ở miền Bắc Việt Nam phần lớn là phụ nữ. FLS đặc biệt phù hợp với những đối tượng nông dân khó khăn như nông dân nghèo và vùng dân tộc miền núi.

Sơ đồ 7. Tập huấn cho nông dân chăn nuôi tại nông hộ (FLS)

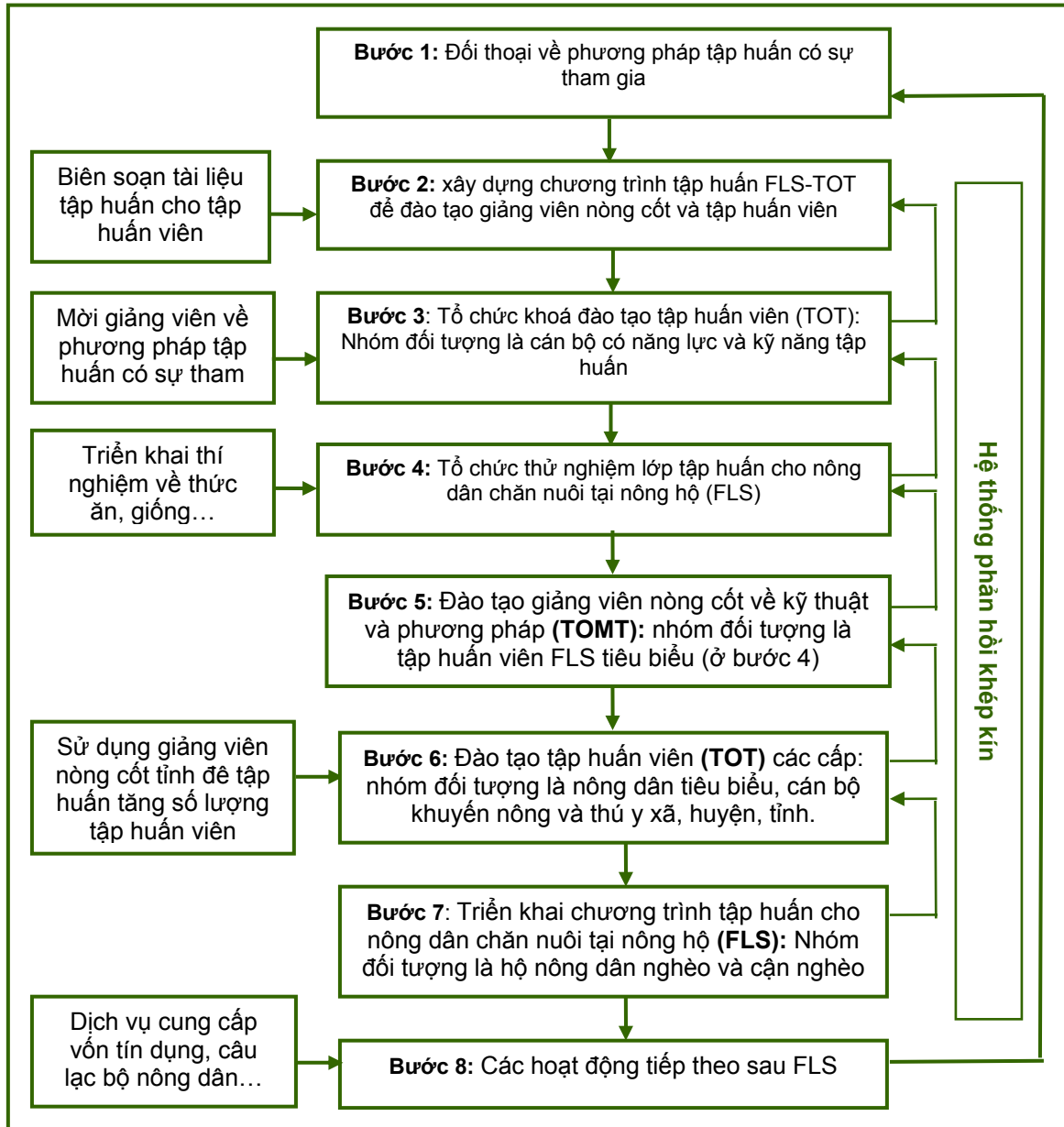
Tập huấn viên của FLS là cán bộ của các đơn vị khuyến nông, thú y, hội phụ nữ, hội nông dân các cấp tỉnh, huyện, xã và nông dân giỏi. Phần lớn tập huấn viên có trình độ chuyên môn về chăn nuôi thú y, có kỹ năng tập huấn, hướng dẫn tốt và được tin nhiệm cao. Một điều cần nhấn mạnh là lớp FLS xây dựng dựa trên các nguyên tắc cơ bản của phương pháp tập huấn có sự tham gia và có sự khác nhau về bản chất so với tập huấn theo phương pháp truyền thống ở Việt Nam. Tập huấn viên nếu chỉ được đào tạo theo phương thức cũ có thể không đủ kiến thức và kỹ năng để tổ chức lớp FLS. Họ cần được đào tạo kỹ lưỡng về hướng tiếp cận mới, phương pháp sử dụng và hiểu biết chung về đào tạo cho người lớn. Trong chương trình tập huấn FLS, tập huấn viên đã được đào tạo về kỹ thuật chăn nuôi và phương pháp tập huấn có sự tham gia thông qua các khoá tập huấn cho tập huấn viên (TOT) kéo dài trong 3 tuần và các khoá đào tạo nâng cao (RTOT) với thời gian ngắn hơn, mà chúng tôi sẽ mô tả trong phần tiếp theo. Trong tập huấn có sự tham gia, tập huấn viên thường làm việc theo nhóm 2-3 người và hỗ trợ lẫn nhau trong quá trình tập huấn để đảm bảo có một môi trường học tốt cho học viên.

Đối với phần thực hành, FLS sử dụng hiện trường để quan sát thực tế và thí nghiệm chăn nuôi. Địa điểm dùng để thực hành thường là các hộ nông dân tham gia tập huấn. Trong lớp tập huấn FLS, hiện trường có thể là các hộ nông dân chăn nuôi, các trang trại chăn nuôi, các thí nghiệm của FLS hoặc địa điểm khác phù hợp với nội dung và mục đích tập huấn đề ra. Hiện trường sử dụng trong FLS không cố định, có thể sử dụng nhiều lần, phản ánh đúng điều kiện thực tế và có thể sử dụng cho các hoạt động sau tập huấn FLS.

7.1.2 Các bước giới thiệu chương trình FLS vào công tác khuyến nông cấp tỉnh

Như chúng tôi đã đề cập ở các phần trước, xây dựng và triển khai bất kỳ một khoá tập huấn nào cũng cần theo một chu trình gồm lập kế hoạch, triển khai, giám sát, đánh giá và lặp lại lập kế hoạch, triển khai... Chương trình tập huấn FLS cũng vậy và sơ đồ 7.2 là 8 bước trong chu trình phản hồi khép kín này. Điều quan trọng là kết quả giám sát và

đánh giá sẽ được phản ánh với những người có quyền quyết định để cải thiện và phát triển dịch vụ khuyến nông và tập huấn cho nông dân.

Sơ đồ 7.2: Tổng quan về Chương trình tập huấn cho nông dân chăn nuôi tại nông hộ (FLS)

Bước 1: Đối thoại

Thời gian đầu, kiến thức, kinh nghiệm sử dụng phương pháp tập huấn có sự tham gia rất ít và gần như chưa có ở các tỉnh/địa phương triển khai. Vì vậy, hoạt động quan trọng là tổ chức những cuộc trao đổi giữa các cấp quản lý và đội ngũ làm công tác khuyến nông về vấn đề làm thế nào để nắm bắt và áp dụng phương pháp tập huấn có sự tham gia vào công việc của bạn. Bạn có thể mời những người có kinh nghiệm và kiến thức về phương pháp này để trao đổi và chia sẻ. Có thể mời những người đã làm việc với chương trình tập huấn IPM.

Bước 2: Xây dựng chương trình FLS-TOT

Không thể bắt đầu chương trình tập huấn FLS cho nông dân ở tỉnh khi chưa có đủ lực lượng tập huấn viên đã được đào tạo về hướng tiếp cận có sự tham gia trước và đáp ứng được yêu cầu. Vì vậy, việc đầu tiên phải làm là xây dựng chương trình đào tạo tập huấn viên (FLS-TOT). Phần này sẽ đưa ra một số hướng dẫn với khuyến cáo người đọc tham khảo thêm kinh nghiệm từ chương trình IPM trong quá trình áp dụng. Chương trình tập huấn nên bao gồm hai phần: phương pháp luận (sử dụng cuốn sách này) và phần kỹ thuật (tài liệu kỹ thuật chăn nuôi lợn, gia cầm và sản xuất lúa). Nên tập trung ưu tiên cho nội dung phương pháp luận hơn là kỹ thuật! Trong mô hình tập huấn FLS, tập huấn cho tập huấn viên (TOT) là một chương trình tập trung kéo dài trong 3 tuần.

Việc giới thiệu hướng tiếp cận có sự tham gia vào công tác khuyến nông có thể được triển khai từng bước theo quá trình trên, có thể cùng lúc với tập huấn cho nông dân sử dụng phương pháp có sự tham gia hoặc triển khai độc lập.

Bước 3: Tổ chức khoá đào tạo cho tập huấn viên đầu tiên (TOT)

Sau khi chương trình tập huấn được xây dựng, thì có thể tổ chức khoá đào tạo cho tập huấn viên đầu tiên cho tỉnh. Chương trình gồm có hai phần chính: phương pháp và kỹ năng. Chúng tôi xin đưa ra một ví dụ về “chương trình khoá đào tạo tập huấn viên về phương pháp tập huấn có sự tham gia và kỹ thuật chăn nuôi lợn” để minh họa.

Ví dụ chương trình khoá đào tạo tập huấn viên (TOT) về phương pháp tập huấn có sự tham gia và kỹ thuật chăn nuôi lợn trong nông hộ

Ngày	Nội dung
PHẦN PHƯƠNG PHÁP	
1	Khai mạc và ổn định tổ chức lớp
	Giới thiệu về khoá học, mục tiêu, học viên và giáo viên, và kết quả mong đợi
	Kiểm tra đầu khóa
	Giới thiệu về phương pháp tập huấn có sự tham gia của người học
	Lý thuyết về giảng dạy cho người lớn
2	Một số kỹ năng để trở thành một tập huấn viên giỏi
3	Một số kỹ năng để trở thành tập huấn viên giỏi (tiếp)
	Các phương pháp hay sử dụng trong tập huấn có sự tham gia
4	Các phương pháp hay sử dụng trong tập huấn có sự tham gia (tiếp)
5	Các phương pháp hay sử dụng trong tập huấn có sự tham gia (tiếp)
	Một số kỹ năng để trở thành người hướng dẫn giỏi
6	Một số kỹ năng để trở thành người hướng dẫn giỏi (tiếp)
7	Xây dựng và triển khai chương trình tập huấn FLS
	Các hoạt động quản lý khóa tập huấn
8	Thực hành xây dựng chương trình tập huấn lớp FLS và thí nghiệm hiện trường của lớp FLS tại địa phương
PHẦN KỸ THUẬT	
9	Chuyên đề 1: Giống lợn và kỹ thuật chọn giống
	Chuyên đề 2: Yêu cầu kỹ thuật chuồng trại
10	Chuyên đề 3: Thức ăn và nhu cầu dinh dưỡng của lợn
	Chuyên đề 4: Kỹ thuật phối trộn thức ăn cho lợn
11	Học viên thực tập - giảng thử trên lớp chuyên đề 1,2,3,4 và đánh giá về nội dung, phương pháp và kỹ năng thực hành
12	Chuyên đề 5: Chăm sóc nuôi dưỡng lợn cái hậu bị
	Chuyên đề 6: Phát hiện lợn nái động dục và phối giống

13	Chuyên đề 7: Chăm sóc nuôi dưỡng lợn nái có chữa
	Chuyên đề 8: Chuẩn bị cho lợn nái đẻ
14	Học viên thực tập - giảng thử cho nông dân về các chuyên đề 5; 6; 7, 8 và đánh giá về nội dung, phương pháp, kỹ năng thực hành.
15	Chuyên đề 9: Chăm sóc nuôi dưỡng lợn nái nuôi con, lợn con theo mẹ
	Chuyên đề 10: Chăm sóc nuôi dưỡng lợn con sau cai sữa
16	Chuyên đề 11: Chăm sóc nuôi dưỡng lợn đực giống
	Chuyên đề 12: Chăm sóc nuôi dưỡng lợn lai lấy thịt
17	Học viên thực tập - giảng thử cho nông dân về các chuyên đề 9; 10; 11, 12 và đánh giá về nội dung, phương pháp, kỹ năng thực hành.
18	Chuyên đề 13: Phương pháp ghi chép số liệu và hạch toán kinh tế trong chăn nuôi
	Chuyên đề 14: Công tác vệ sinh thú y và các biện pháp phòng bệnh
19	Chuyên đề 15: Bệnh dịch tả lợn
	Chuyên đề 16: Bệnh Tụ huyết trùng lợn
20	Học viên thực tập - giảng thử cho nông dân về các chuyên đề 13; 14; 15; 16 và đánh giá về nội dung, phương pháp, kỹ năng thực hành.
21	Chuyên đề 17: Bệnh Phó thương hàn lợn
	Chuyên đề 18: Bệnh đóng dấu lợn
22	Chuyên đề 19: Bệnh xoắn khuẩn
	Chuyên đề 20: Bệnh Phù đầu ở lợn con sau cai sữa
23	Chuyên đề 22: Bệnh phân trắng lợn con
	Chuyên đề 21: Bệnh LMLM lợn
24	Chuyên đề 23: Tái sử dụng chất thải chăn nuôi lợn và vệ sinh bảo vệ môi trường
	Chuyên đề 24: Bệnh giun sán ở lợn
25	Học viên thực tập - giảng thử cho nông dân về các chuyên đề 17; 21; 22; 23 và đánh giá về nội dung, phương pháp, kỹ năng thực hành; Kiểm tra cuối khoá
26	Thăm trang trại chăn nuôi và hoạt động ngoại khoá Tổng kết và bế giảng khoá tập huấn

Phần phương pháp nên sử dụng những chuyên gia và giảng viên về phương pháp tập huấn có sự tham gia ở trung ương, các trường hoặc các chương trình, dự án trong tỉnh như IPM. Giảng viên của phần kỹ thuật nên lựa chọn từ những cán bộ có kinh nghiệm, kỹ năng tập huấn và có tiềm năng cũng như nhiệt tình công việc (ví dụ cán bộ khuyến nông, thú y cấp huyện và tỉnh). Các giảng viên kỹ thuật này sẽ phải tham dự phần phương pháp với tư cách là học viên và trợ lý để có những thông tin và kiến thức về hướng tiếp cận có sự tham gia. Sau đó, họ phải áp dụng những phương pháp và kỹ năng đã trao đổi ở phần 1 để tập huấn phần kỹ thuật cho học viên. Ở phần này, nên mời các giảng viên có kiến thức và kinh nghiệm về phương pháp tập huấn có sự tham gia ở trung ương và các chương trình khác như IPM để hỗ trợ.

Bước 4: Tổ chức thử nghiệm lớp tập huấn cho nông dân chăn nuôi tại nông hộ (FLS)

Những tập huấn viên cần phải được thực hành và áp dụng những kiến thức và kỹ năng mới được tập huấn bằng cách tổ chức các lớp tập huấn theo nhóm 2-3 tập huấn viên. Nếu có thể thì nhóm giảng viên TOT nên giám sát và đánh giá trong thời gian đầu tổ chức lớp tập huấn FLS và nhóm tập huấn viên nên thường xuyên cùng nhau thảo luận để rút kinh nghiệm. Với mục đích này, tập huấn viên trong thời gian đầu tổ chức các lớp tập huấn FLS nên làm việc theo nhóm 3 người, những người có nhiều kinh nghiệm hơn có thể hỗ trợ những người khác trong quá trình phát triển kiến thức và kỹ năng của họ. FLS là một chương trình tập huấn tập trung về kỹ thuật chăn nuôi gia súc sử dụng hướng tiếp cận có sự tham gia để tập huấn cho người nông dân trực tiếp chăn nuôi.

Bước 5: Xây dựng và tổ chức chương trình đào tạo giảng viên nông cốt (TOMT)

Ở tỉnh, không thể chỉ phụ thuộc vào giảng viên từ bên ngoài mà phải xây dựng và đào tạo một đội ngũ giảng viên nông cốt của tỉnh từ những tập huấn viên xuất sắc của các khoá tập huấn TOT. Các khoá đào tạo giảng viên nông cốt nên sử dụng giảng viên có kinh nghiệm cấp trung ương và tập trung vào mục đích chia sẻ kinh nghiệm giữa học viên hơn là đưa ra những kiến thức lý thuyết mới.

Bước 6: Đào tạo tập huấn viên các cấp

Nếu tỉnh có chủ trương tập huấn cho nông dân và sử dụng hướng tiếp cận có sự tham gia thì cần thiết phải xây dựng một mạng lưới tập huấn viên FLS thông qua tổ chức chương trình đào tạo tập huấn viên (TOT) và đào tạo lại/nâng cao (RTOT). Mạng lưới này bao gồm giảng viên nông cốt, tập huấn viên huyện, xã và nông dân, những người đã được đào tạo qua các lớp tập huấn TOT và RTOT.

Bước 7: Triển khai chương trình tập huấn cho nông dân chăn nuôi tại nông hộ (FLS)

Học viên của các khoá tập huấn này là những người nông dân nghèo và cận nghèo chăn nuôi qui mô nông hộ nhỏ vì một trong những mục tiêu quan trọng khi sử dụng hướng tiếp cận có sự tham gia là nâng cao năng lực cho người nông dân.

Bước 8: Hoạt động tiếp theo

Để tiếp tục duy trì kết quả của các lớp tập huấn FLS thì tỉnh nên xây dựng và phát triển các hình thức hoạt động sau khi kết thúc FLS. Nên khuyến khích người nông dân tổ chức các câu lạc bộ cùng sở thích để hỗ trợ họ trong quá trình cải thiện tình hình sản xuất chăn nuôi thông qua tiếp cận nguồn vốn, thông tin kỹ thuật và thị trường tốt hơn. Để biết thêm thông tin về phần này, bạn có thể tham khảo tài liệu: “Hướng dẫn thành lập và vận hành câu lạc bộ nông dân cùng sở thích” trong “bộ tài liệu tập huấn khuyến nông có sự tham gia”.

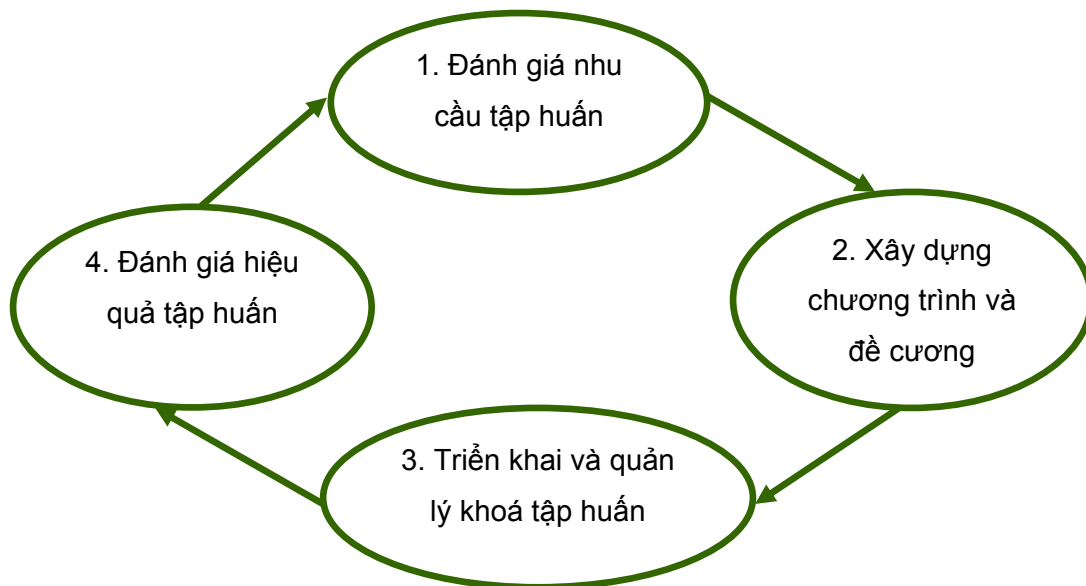
Một lần nữa, giám sát và đánh giá để điều chỉnh hợp lý là hoạt động cực kỳ quan trọng cần phải được thực hiện ở tất cả các bước và các cấp. Thay đổi từ phương thức tập huấn cũ sang hướng tiếp cận có sự tham gia đòi hỏi chi phí tương đối lớn, bao gồm cả kinh phí để xây dựng mạng lưới giảng viên nông cốt và tập huấn viên các cấp (sơ đồ 7.2). Tỉnh nên phân bổ ngân sách ít nhất trong hai năm đầu tiên trong chương trình chuyển đổi này. Các nhà lãnh đạo và hoạch định chính sách nên thay đổi hướng tập huấn theo số lượng lớn bằng tập huấn có chất lượng cao.

Điều quan trọng là kế hoạch và ngân sách nên được xây dựng và điều chỉnh để phù hợp với chính sách của nhà nước và/hoặc các tổ chức tài trợ. Quan trọng hơn nữa, sau khi có được nguồn tài trợ từ các tổ chức, tỉnh nên tiếp tục hỗ trợ và phân bổ ngân sách phù hợp để duy trì và nhân rộng chương trình tập huấn này trong tương lai.

7.2 Xây dựng và triển khai lớp tập huấn cho nông dân chăn nuôi tại nông hộ (FLS)

7.2.1 Chu trình xây dựng và triển khai các khoá tập huấn trong chương trình FLS

Khi tổ chức một chương trình tập huấn sử dụng hướng tiếp cận có sự tham gia như chương trình FLS (phần 7.1.2), có rất nhiều khoá tập huấn được tổ chức ở các cấp với các mục tiêu khác nhau cho các đối tượng nội dung khác nhau. Cho nên quá trình xây dựng và triển khai các lớp tập huấn này đều theo một chu trình chung (sơ đồ 7.3).

Sơ đồ 7.3: Chu trình xây dựng và triển khai các khoá tập huấn trong chương trình FLS

Bước 1: Đánh giá nhu cầu tập huấn

Đánh giá nhu cầu của đối tượng tham gia tập huấn được tiến hành ngay từ đầu để xác định kiến thức, nhu cầu và mong muốn của họ. Kết quả của bước đánh giá nhu cầu tập huấn là thông tin cơ bản để tiến hành bước 2.

Bước 2: xây dựng chương trình của khoá tập huấn

Mục tiêu và nội dung của chương trình tập huấn được xây dựng dựa vào kết quả của bước 1. Chương trình tập huấn chính thức sẽ được xây dựng cùng với học viên như đã miêu tả ở chương 6. Kế hoạch và dự trù kinh phí cần phải được đệ trình cho những người có thẩm quyền để phê duyệt.

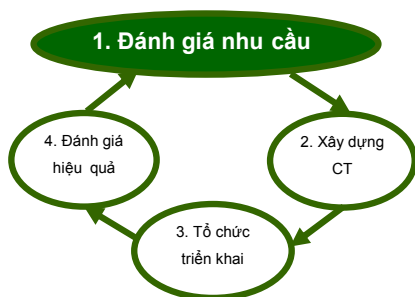
Bước 3: Triển khai và quản lý khoá tập huấn FLS

Sau khi kế hoạch được thông qua, khoá tập huấn sẽ được tổ chức.

Bước 4: Giám sát và đánh giá

Giám sát là hoạt động được tiến hành thường xuyên và liên tục nhưng đánh giá là bước cuối cùng trong chu trình này và kết quả sẽ được sử dụng trong quá trình chuẩn bị triển khai các khoá tập huấn tiếp theo.

7.2.1 Đánh giá nhu cầu tập huấn của nông dân

Bước đầu tiên - đánh giá nhu cầu tập huấn nhằm kiểm tra trình độ kiến thức của học viên để xác định yêu cầu và mục tiêu của tập huấn. Đánh giá nhu cầu tập huấn là quá trình tìm ra sự thiếu hụt giữa cái đã có và cái cần có về kiến thức, kỹ năng hay thái độ của người nông dân.

Đánh giá nhu cầu tập huấn với mục đích:

- Xây dựng mục tiêu tập huấn.
- Tìm hiểu nhu cầu của học viên/nông dân và đánh giá mức độ kiến thức và hiểu biết của họ.
- Thiết kế một khoá tập huấn với nội dung, phương pháp phù hợp với nhu cầu của học viên/nông dân.
- Để điều chỉnh nội dung, kế hoạch, chương trình và thời gian cho phù hợp với yêu cầu, trình độ và khả năng của học viên.

Các phương pháp thu thập thông tin về nhu cầu tập huấn

Phân tích đánh giá nhu cầu tập huấn thường được tiến hành tại hai thời điểm: trước khi xây dựng chương trình để xác định nhu cầu và trong và sau khi tập huấn để đánh giá mục tiêu tập huấn có phù hợp với nhu cầu của học viên không. Có thể sử dụng một trong các hình thức dưới đây để thu thập thông tin và dữ liệu về nhu cầu tập huấn:

Phiếu điều tra: Sử dụng phiếu điều tra chuẩn bị sẵn như bản tự đánh giá (theo một chuẩn mực nhất định) và phát cho học viên/nông dân tự điền thông tin vào.

Phòng vấn: Tiến hành phỏng vấn nhóm hoặc cá nhân theo mẫu ngẫu nhiên bằng các hình thức như:

- Phòng vấn cấu trúc: phỏng vấn với bộ câu hỏi được chuẩn bị trước.
- Phòng vấn bán cấu trúc: phỏng vấn dựa theo bảng hướng dẫn và danh mục các thông tin cần thu thập.

- Phỏng vấn mở: phỏng vấn với các nội dung và câu hỏi mở, không chuẩn bị trước và theo các phần trong cuộc phỏng vấn.

Quan sát: Tiến hành quan sát thực tế công việc, kết quả sản xuất của nông dân.

Phân tích các báo cáo, tài liệu: có thể thu thập thông tin về nhu cầu tập huấn thông qua phân tích tài liệu liên quan như: báo cáo đánh giá, báo cáo tổng kết ... Phương pháp này thường không thu thập được nhiều thông tin đặc biệt đối với đối tượng là nông dân.

Cách tốt nhất để thu thập thông tin, dữ liệu đầy đủ và chính xác là sử dụng kết hợp tất cả các cách thu thập thông tin nêu trên. Bằng phương pháp này, thông tin được thu thập từ nhiều nguồn và có thể kiểm chứng một cách chính xác hơn. Bạn cũng có thể thu thập thông tin từ một hoặc cả nhóm nông dân

Một số thông tin cần thiết để đánh giá nhu cầu tập huấn

Sau đây là một số câu hỏi chính nên sử dụng thu thập thông tin để đánh giá nhu cầu tập huấn của nông dân:

- Thông tin về cá nhân: Tên, tuổi, giới tính, sở thích, dân tộc, ngôn ngữ, mối quan tâm chính và các dự định sản xuất trong tương lai?
- Hiện trạng sản xuất chung: qui mô, đầu vào, kỹ thuật áp dụng ...?
- Kết quả sản xuất hiện nay: năng suất, chất lượng sản phẩm?
- Những vấn đề nào đang gặp phải trong sản xuất?
- Nguyên nhân nào gây ra các vấn đề này?
- Hiểu biết, kỹ năng và thái độ của người nông dân trong một lĩnh vực sản xuất cụ thể như thế nào?
- Những nội dung đã được tập huấn trong thời gian 1-2 năm trở lại đây là gì? Hình thức tập huấn như thế nào? Mức độ áp dụng trong sản xuất?

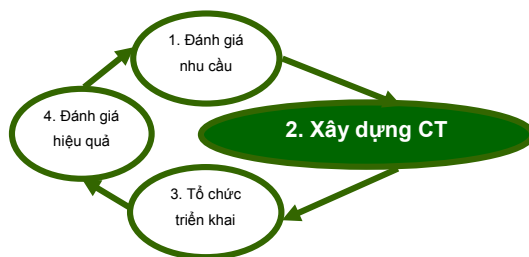

- Thái độ đối với cách tập huấn cũ?
- Cơ hội và khả năng tiếp cận với các dịch vụ cung cấp tập huấn?
- Những vấn đề còn thiếu hụt mà người nông dân có nhu cầu tìm hiểu?
- Các nguyên nhân và hậu quả của những thiếu hụt này?
- Mức độ cần thiết và quan trọng của những thiếu hụt cần bổ sung?
- Những khó khăn trong quá trình bổ sung những thiếu hụt này?
- Thứ tự ưu tiên của các nội dung cần tập huấn là gì?
- Mong đợi từ các hoạt động tập huấn?

Xử lý và tổng hợp để xác định nhu cầu tập huấn

Sau khi đã thu thập đầy đủ dữ liệu thì cần phân tích và xử lý để rút ra thông tin cô đọng về nhu cầu tập huấn của nông dân. Phân tích sâu hơn để tìm hiểu nguyên nhân, sắp xếp thứ tự ưu tiên các nhu cầu theo sự cần thiết và lô-gích và đề xuất hướng giải quyết phù hợp. Một trong những kỹ năng nên áp dụng để đánh giá nhu cầu tập huấn là kỹ năng xác định và giải quyết vấn đề (phần 14 chương 2). Lưu ý là nhu cầu tập huấn càng chính xác và cụ thể thì càng hữu ích cho quá trình xây dựng chương trình và đề cương của khoá tập huấn. Hay nói cách khác chuẩn bị tốt là chìa khoá của sự thành công.

7.2.2 Xây dựng chương trình và đề cương khoá tập huấn FLS

Sau khi đã đánh giá khả năng nhu cầu của người nông dân, bạn có thể bắt đầu thực hiện bước 2, xây dựng và chuẩn bị cho khoá tập huấn. Nhóm tập huấn viên FLS là người chịu trách nhiệm chính xây dựng chương trình

khoá tập huấn với sự tham gia và tư vấn của học viên, như đã miêu tả ở chương 6. Tập huấn viên làm việc theo nhóm 2-3 người cho một lớp FLS, phân công nhiệm vụ và trách

nhiệm dựa vào khả năng và sở thích, mối quan tâm của họ. Để làm được điều này, nhóm tập huấn viên cần tiến hành các công việc sau:

Xác định mục tiêu của khoá tập huấn

Khoá tập huấn FLS thường có khoảng 2 - 4 mục tiêu cần đạt được. Các mục tiêu được đưa ra nhằm giải quyết 1 hay một số khó khăn nào đó của đối tượng đã được xác định trong quá trình đánh giá nhu cầu tập huấn theo thứ tự ưu tiên và tầm quan trọng. Không nên đặt ra những mục tiêu quá cao và không có tính khả thi.

Ví dụ về mục tiêu của khoá tập huấn FLS: Sau khi kết thúc khoá tập huấn này, nông dân tham gia sẽ:

- Hiểu sâu và rộng hơn về tiềm năng và khó khăn của chăn nuôi lợn ở qui mô nông hộ nhỏ.
- Áp dụng một số biện pháp kỹ thuật mới, phù hợp trong thực tế chăn nuôi nông hộ.
- Tự tin và chủ động hơn trong quá trình sản xuất chăn nuôi của mình.

Lựa chọn học viên và tập huấn viên

Tập huấn viên với sự hỗ trợ từ chính quyền địa phương lựa chọn học viên tham gia lớp FLS dựa vào các tiêu chí như điều kiện chăn nuôi, sở thích, giới tính, kết quả đánh giá nhu cầu tập huấn và mục tiêu đề ra. Nên lựa chọn những thành viên trực tiếp chăn nuôi gia súc trong gia đình và thực sự có nhu cầu học thêm về kỹ thuật để sử dụng trong công việc chăn nuôi hàng ngày của họ. Số lượng học viên phù hợp với phương pháp, nội dung và kinh phí cho phép. Thông thường một lớp tập huấn FLS có số lượng nông dân tham gia từ 20 đến 30 người.

Xây dựng nội dung tập huấn

Sau khi học viên đã được lựa chọn và thông báo, hoạt

động đầu tiên của khoá tập huấn là xây dựng chương trình tập huấn với thời gian ít nhất nửa ngày. Nội dung và phương pháp tập huấn được xây dựng với sự tham gia của học viên và dựa vào mục tiêu, đối tượng và điều kiện thực tế. Nhóm tập huấn viên có thể sử dụng kỹ năng thu thập và xử lý thông tin (phần 5.5 - chương 5) và kỹ năng xác định và giải quyết vấn đề (phần 5.6 - chương 5) để cùng với học viên xây dựng nội dung chương trình tập huấn. Tập huấn viên nên bắt đầu bằng cách đặt câu hỏi như “những vấn đề nào mà người chăn nuôi hàng ngày đang gặp phải?” hoặc “người chăn nuôi hiện nay đang quan tâm đến những vấn đề gì?” Kết quả của bước này là dự thảo nội dung chương trình tập huấn FLS và thường có các nội dung trong bảng 7.1.

Tài liệu tập huấn về chăn nuôi gia súc và gia cầm do Hợp phần Chăn nuôi gia súc nhỏ biên soạn là những tài liệu tham khảo cho tập huấn viên trong quá trình tổ chức chương trình tập huấn FLS. Do vậy, tập huấn viên nên sử dụng tài liệu tập huấn một cách linh hoạt và chỉ để tham khảo chứ không rập khuôn theo tài liệu. Chương trình nội dung tập huấn và thời gian biểu/ lịch trình khoá tập huấn thể hiện trong phần này là dự thảo xây dựng dựa vào thông tin thu thập được ở bước đánh giá nhu cầu tập huấn và sự tham gia của học viên. Khi chính thức tổ chức khoá tập huấn FLS thì nội dung, thời gian biểu/ lịch trình khoá tập huấn có thể xem xét và chỉnh sửa lại với học viên trong buổi học đầu tiên nếu cần thiết.

Bảng 7.1: Dự thảo nội dung chương trình tập huấn xây dựng dựa vào kết quả đánh giá nhu cầu tập huấn của học viên tham gia lớp FLS.

Mục tiêu	Nội dung/hoạt động	Thời gian thực hiện	Người thực hiện	Nguồn lực
1. Soạn thảo nội dung chương trình khoá tập huấn	Nội dung, phương pháp, Thời gian, Kế hoạch bài giảng....			
2. Lập kế hoạch cho công tác tổ chức	Dự kiến đại biểu, Học viên, Tập huấn viên ...			

3. Lập kế hoạch cho công tác hậu cần	Địa điểm hội trường, Tài liệu, văn phòng phẩm, giáo cụ trực quan			
---	---	--	--	--

Bạn có thể tham khảo tài liệu tập huấn cho tập huấn viên về kỹ thuật chăn nuôi lợn và gia cầm do Trung tâm Khuyến nông Quốc gia biên soạn với sự tài trợ của Hợp phần Chăn nuôi Gia súc nhỏ, ASPS, Danida. Đây chính là bộ tài liệu để tập huấn viên tham khảo khi tổ chức các lớp tập huấn FLS. Tập huấn viên nên sử dụng bộ tài liệu này một cách linh hoạt với mục đích tham khảo chứ không phải áp dụng một cách máy móc và rập khuôn.

Lựa chọn phương pháp tập huấn

Dựa vào dự thảo nội dung chương trình tập huấn, tập huấn viên nên lựa chọn phương pháp phù hợp với nội dung và điều kiện thực tế để đảm bảo rằng có thể chuyển tải kiến thức đến học viên một cách tốt nhất và tạo dựng được môi trường học tập tích cực.

Trong lớp FLS, môi trường học tập tích cực gồm những đặc điểm như:

- Không khí vui vẻ, sôi nổi.
- Nông dân tham gia tích cực và nhiệt tình.
- Có sự đoàn kết, chia sẻ và gắn bó cao.
- Có nhiều tương tác giữa học viên với tập huấn viên và giữa học viên với nhau.
- Nông dân chủ động và có khả năng tự quyết cao.

Để tạo dựng được môi trường tập huấn này, tập huấn viên lưu ý những vấn đề sau trong quá trình lựa chọn phương pháp:

- Ưu tiên sử dụng tối đa “học qua chu trình trải nghiệm” trong các nội dung/buổi tập huấn. Đối với tập huấn FLS, các nội dung/buổi tập huấn nên tiến hành theo trình tự như minh họa ở sơ đồ 7.4.
- Ưu tiên sử dụng các phương pháp tập huấn tạo được tương tác tối đa giữa học viên với học viên và với tập huấn viên như: quan sát thực tế, trình diễn thực hành, thảo luận nhóm ...

- Huy động tối đa sự tham gia của học viên vào các hoạt động tập huấn thông qua việc lựa chọn sử dụng phương pháp, trò chơi và kỹ năng phù hợp.
- Sự dụng tối đa giáo cụ trực quan và hiện trường để nâng cao tính thực hành trong các buổi tập huấn.

Để lập kế hoạch cho một buổi tập huấn, tập huấn viên có thể sử dụng mẫu đã giới thiệu ở chương 6. Sơ đồ 7.4 sẽ minh họa từng bước tổ chức một buổi tập huấn của lớp FLS.

Bước 1: Chuẩn bị nội dung của buổi tập huấn và công việc đầu tiên: Bắt đầu bằng việc giới thiệu nội dung và chương trình của buổi học, sau đó chia lớp thành các nhóm và phân công nhiệm vụ cho từng nhóm theo cách để học viên có thể dễ dàng cử dụng.

Bước 2: Quan sát thực tế: Học viên tiến hành quan sát hoặc thực hiện yêu cầu của tập huấn viên theo nhóm. Kết quả được ghi chép vào giấy để trình bày.

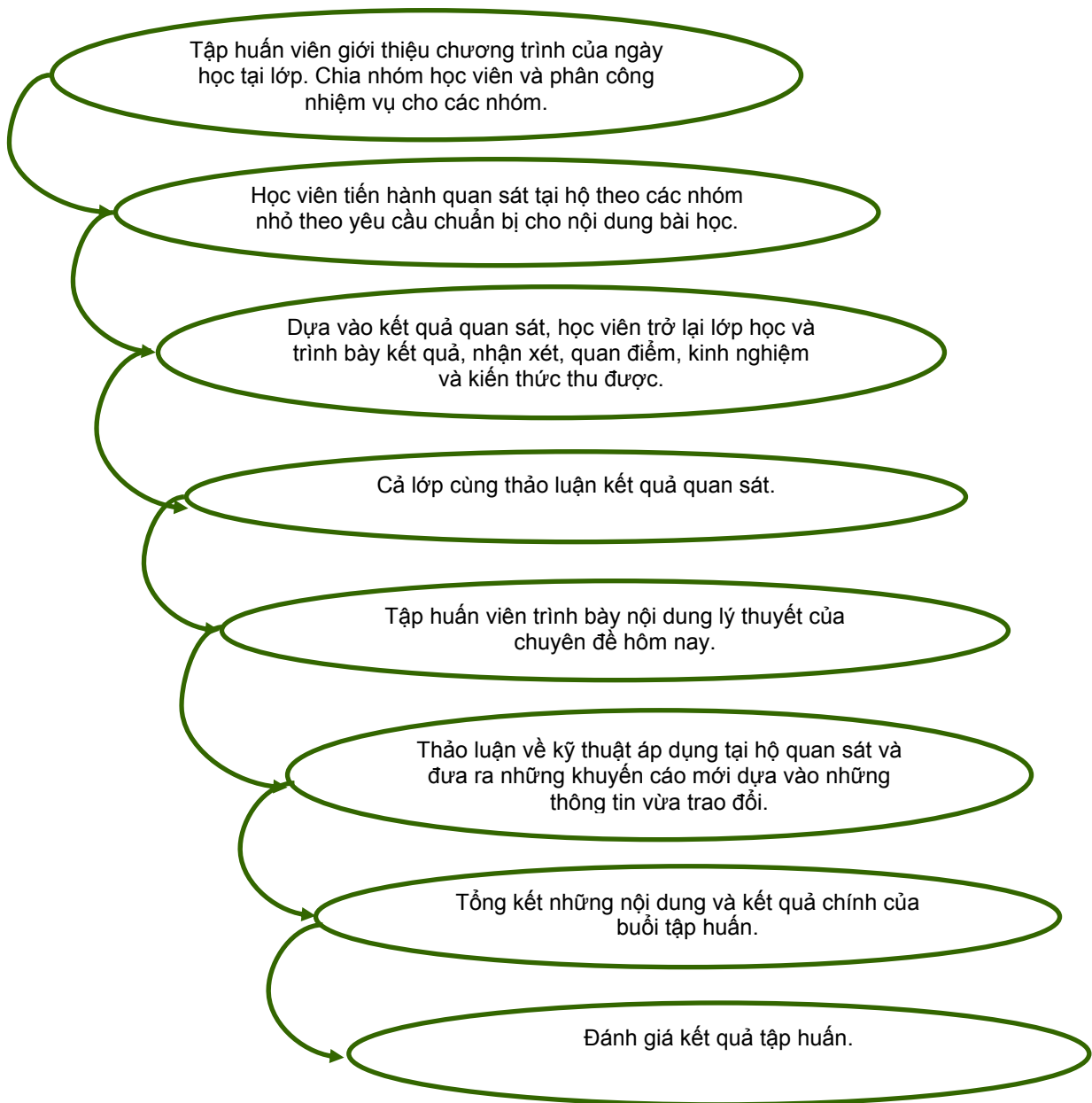
Bước 3: Trình bày kết quả quan sát thực tế: Các nhóm học viên trở lại lớp học và trình bày kết quả của họ.

Bước 4: Thảo luận trên lớp: Cả lớp thảo luận kết quả thu được từ quan sát, nhóm tập huấn viên hướng dẫn họ trong quá trình thảo luận.

Bước 5: Trình bày nội dung lý thuyết: Nhóm tập huấn viên trình bày nội dung lý thuyết liên quan đến chủ đề buổi tập huấn.

Bước 6: Thảo luận trên lớp: Cả lớp thảo luận dựa trên kết quả thu được từ quan sát và thông tin lý thuyết từ tập huấn viên.

Bước 7: Đánh giá kết quả buổi tập huấn: Tập huấn viên yêu cầu học viên nhận xét và đánh giá về kết quả buổi tập huấn liên quan đến sự phù hợp và tính hữu ích của quan sát, nội dung trao đổi, thông tin kỹ thuật mới...

Sơ đồ 7.4: Các bước để tổ chức một buổi tập huấn FLS.

Thời gian và địa điểm tập huấn

Số buổi tập huấn phụ thuộc vào nội dung tập huấn và đối tượng gia súc, thông thường từ 15 đến 30 buổi. Ngoài các buổi trao đổi về nội dung kỹ thuật, khoá tập huấn FLS thường bao gồm các buổi sau:

- 01 buổi xây dựng nội dung chương trình tập huấn
- 01 buổi khai giảng
- 01-02 buổi xây dựng thí nghiệm hiện trường tập huấn
- 15-25 buổi về chuyên đề kỹ thuật
- 01 buổi bế giảng.

Thời gian nên phù hợp với công việc sản xuất của nông dân. Có thể là buổi sáng hoặc buổi chiều. Có thể tập huấn 1 hoặc 2 buổi trong tuần. Nên tránh những khoảng thời gian bận như ngày mùa, lễ tết... Nếu các buổi tập huấn diễn ra trong thời gian này thì có thể tạm ngừng hoặc hoãn đến thời điểm phù hợp hơn.

Địa điểm tập huấn không nên quá xa đối với việc đi lại của nông dân và gần với hiện trường để dễ quan sát, thực hành. Địa điểm tập huấn cũng nên thuận tiện cho việc tham quan và đánh giá, tổ chức hội thảo. Nên tránh những địa điểm gần chợ hoặc trường học vì sẽ gây ảnh hưởng xấu đến các buổi tập huấn.

Các mô hình trình diễn/thử nghiệm/thí nghiệm.

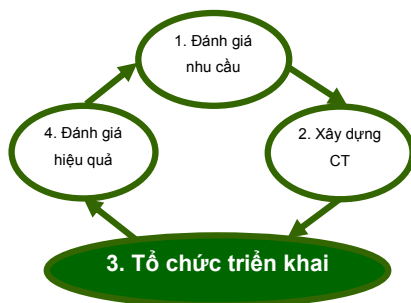
Để cho lớp tập huấn FLS có hiệu quả và thực hành nhiều hơn thì cần thiết nên xây dựng các mô hình trình diễn/thử nghiệm/thí nghiệm tại một số hộ học viên nông dân (xem chi tiết phần 5.3). Các thí nghiệm này nên do nông dân tham gia lớp FLS tình nguyện triển khai dựa vào nguồn lực tự có. Dự kiến các mô hình trình diễn/thử nghiệm/thí nghiệm còn liên quan đến dự trù kinh phí cho khoá tập huấn. Thí nghiệm nên được bắt đầu xây dựng và triển khai ngay từ buổi đầu của khoá tập huấn. Tập huấn viên nên tổ chức các buổi quan sát thực tế của lớp học thường xuyên ở mô hình thí nghiệm. Một phần quan trọng trong thí nghiệm là ghi chép số liệu một cách đầy đủ, thường xuyên và chính xác.

Dự trù kinh phí

Kinh phí cho một khoá tập huấn FLS bao gồm cả chi phí mua/thuê các thiết bị nếu cần thiết, giáo cụ trực quan, văn phòng phẩm cần sử dụng. Ngoài ra còn có những chi phí cho các hoạt động tổ chức khai giảng, bế giảng và các hoạt động xã hội khác. Phụ cấp cho nhóm tập huấn viên và các khoản chi cho học viên cũng phải được dự trù trong kinh phí.

7.2.3

Triển khai và quản lý lớp tập huấn FLS

Bước tiếp theo là bắt đầu tổ chức lớp FLS. Không giống như các chương trình tập huấn khác, cả học viên và tập huấn viên của lớp tập huấn FLS đều có những hiểu biết nhất định về khoá tập huấn ngay từ những buổi đầu tiên và cảm thấy được thực sự tham gia. Những suy nghĩ này không phải vì họ được tham khảo ý

kiến về nhu cầu mà còn từ việc họ được trực tiếp tham gia xây dựng nội dung chương trình tập huấn. Tổ chức triển khai và quản lý lớp tập huấn gồm 3 bước chính:

- Chuẩn bị
- Triển khai khoá tập huấn và
- Quản lý lớp FLS

Bước 1: Chuẩn bị triển khai

Kế hoạch triển khai cụ thể có thể hiểu là bản vẽ chi tiết của lớp tập huấn FLS. Vì vậy càng chi tiết và hợp lý thì càng thuận lợi cho quá trình triển khai. Công tác chuẩn bị bao gồm:

- **Bố trí địa điểm tập huấn:** Lựa chọn và bố trí địa điểm phù hợp với điều kiện kinh phí, yêu cầu trang thiết bị và diện tích sử dụng trong khi tập huấn. Địa điểm nên lựa chọn để tạo điều kiện thuận tiện đi lại cho nông dân và tập huấn viên.

- Chuẩn bị văn phòng phẩm, tài liệu và giáo cụ trợ giúp: Các văn phòng phẩm cần thiết như giấy A0, bút và vở cho nông dân, bảng tên, và các văn phòng phẩm cần thiết khác..., tranh ảnh phục vụ trang trí lớp học và quá trình học tập, giáo cụ trực quan nếu cần thiết, chương trình và mục tiêu khoá tập huấn, phiếu đánh giá và tiêu chí đánh giá nông dân, tài liệu cho học viên.
- Mời đại diện chính quyền xã và các đơn vị/tổ chức có liên quan dự buổi khai giảng. Nên lựa chọn đối tượng có thể hỗ trợ trong công tác tuyên truyền cho hoạt động của lớp học trong tương lai.

Bước 2: Tổ chức triển khai khoá tập huấn

Tổ chức triển khai lớp tập huấn theo như kế hoạch cụ thể đã xây dựng.

Buổi khai giảng và tổ chức lớp: Hoạt động của buổi này được tiến hành theo trình tự sau:

- Đầu tiên là phần khai giảng và tổ chức lớp học do tập huấn viên điều hành với sự chứng kiến của đại diện nhà tổ chức, tài trợ, đại biểu các bên liên quan.
- Tiếp theo, tập huấn viên giới thiệu qua về kế hoạch, mục tiêu và chương trình của lớp tập huấn FLS.
- Tiếp theo là tổ chức lớp học và xây dựng đội ngũ.
- Kiểm tra đầu khoá (xem phần các hoạt động quản lý khoá học).

Buổi thứ nhất: Nếu nhóm tập huấn viên có kế hoạch, thì sử dụng buổi học này để xây dựng thí nghiệm cho lớp FLS và thống nhất chương trình học của lớp FLS. Các bước trong sơ đồ 7.4 cũng nên được thảo luận với học viên.

Các buổi tiếp theo: Tập huấn các chuyên đề kỹ thuật theo chương trình đã xây dựng. Sau mỗi buổi tập huấn phải có các hoạt động sau:

- Tập huấn viên theo dõi, đánh giá, tổng kết sau từng buổi tập huấn.

- Học viên đánh giá sau từng buổi tập huấn.
- Tổng kết nội dung từng buổi tập huấn.
- Rút kinh nghiệm của tổ tập huấn viên về buổi tập huấn.

Buổi trước khi bế giảng: Nên tổ chức thi cuối khoá trước buổi bế giảng để có thể đánh giá kết quả và trả bài kiểm tra cho học viên. Bài kiểm tra nên kết hợp cả phần thực hành và lý thuyết. Cần thiết phải đánh giá nghiệm thu thí nghiệm. Tập huấn viên nên thảo luận với học viên về báo cáo đánh giá kết quả khoá tập huấn trước khi chính thức trình bày ở buổi tổng kết.

Bế giảng khoá tập huấn: Buổi bế giảng khoá tập huấn gồm có các hoạt động sau:

- Đánh giá chung về kết quả và bài học kinh nghiệm từ khoá tập huấn
- Lấy ý kiến đánh giá khoá học của học viên.
- Bình bầu trao giải thưởng, tổng kết kết quả của học viên và những bài học kinh nghiệm.
- Xây dựng kế hoạch cho các hoạt động sau tập huấn hoặc kế hoạch tập huấn tiếp theo.

Bước 3: Quản lý lớp tập huấn FLS

Quản lý lớp tập huấn FLS chính là các hoạt động giám sát để đảm bảo hiệu quả của tập huấn và có sự điều chỉnh hợp lý khi cần thiết. Nhóm tập huấn viên là những người đóng vai trò giám sát chủ yếu lớp FLS. Các nội dung cần giám sát là:

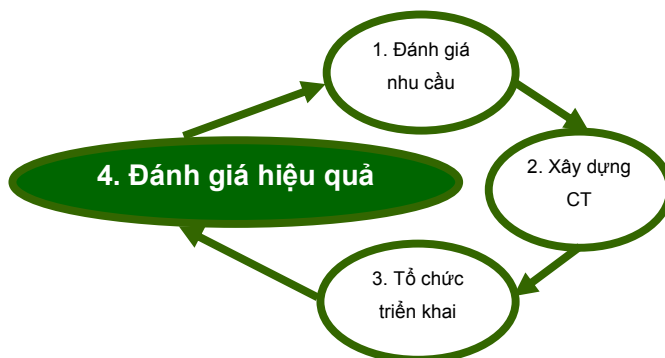
- Tiến độ của lớp: thông qua các chỉ tiêu như tham gia của nông dân vào các buổi học, chấp hành thời gian và nội quy của lớp FLS, tiến độ triển khai so với kế hoạch đề ra, chất lượng về nội dung và phương pháp sử dụng trong quá trình tập huấn ... Nhóm tập huấn viên phải

thường xuyên theo dõi trên lớp, xem xét kết quả đánh giá hàng ngày của nông dân để sử dụng cải tiến các khoá tập huấn tiếp theo.

- Thí nghiệm FLS: Giám sát quá trình triển khai thí nghiệm ở các hộ tham gia thông qua việc ghi chép số liệu, chăm sóc gia súc thí nghiệm, áp dụng kỹ thuật theo thiết kế của thí nghiệm, sử dụng kết quả thí nghiệm, tập huấn.... Nhóm tập huấn viên phải thường xuyên thăm và làm việc với các hộ thí nghiệm để giám sát quá trình triển khai của họ.
- Chất lượng tập huấn: chất lượng tập huấn được đánh giá bằng mức độ áp dụng kỹ thuật vào chăn nuôi, tình hình chăn nuôi được cải thiện. Do vậy cần phải giám sát ngay từ đầu vào trong thời gian tập huấn về chất lượng của tập huấn viên, nội dung và phương pháp tập huấn. Nhóm tập huấn viên nên thường xuyên có các buổi trao đổi và thảo luận để rút kinh nghiệm sau các buổi tập huấn. Nhóm tập huấn viên nên thường xuyên thăm và trao đổi với nông dân tại nhà để biết được việc áp dụng kỹ thuật tập huấn và tình hình chăn nuôi của họ.
- Công tác hậu cần: một số công tác hậu cần như xem xét địa điểm tập huấn, địa điểm tham quan thực tế ... cũng cần phải giám sát để có những điều chỉnh nếu cần thiết.

7.2.4 Đánh giá kết quả lớp tập huấn FLS

Các chương trước đã đề cập rất nhiều đến việc giám sát và đánh giá. Lý do của việc đánh giá là nâng cao chất lượng tập huấn. Bạn cần chú ý quan sát và ghi chép kết quả quan sát trong suốt quá trình triển khai tập huấn. Đánh giá giúp tập huấn viên biết được lớp

tập huấn FLS có đạt được mục tiêu đề ra và có hiệu quả không. Đánh giá kết quả tập

huấn thông qua việc xem xét sự phù hợp của nội dung, phương pháp, thời gian, chương trình, tính hiệu quả của chi phí, nhu cầu tập huấn tiếp theo để xây dựng chương trình tập huấn/hoạt động tiếp theo. Đánh giá lớp tập huấn còn giúp nông dân biết được họ thu nhận được gì từ lớp tập huấn và xây dựng kế hoạch hành động cho họ.

Có thể sử dụng nhiều phương pháp để thu thập thông tin:

- Quan sát quá trình thực hiện nhiệm vụ nông dân và tập huấn viên.
- Phiếu đánh giá cho nông dân và tập huấn viên.
- Dùng thảo luận nhóm nông dân và tập huấn viên.
- Điều tra phỏng vấn/kiểm tra mức độ áp dụng kiến thức và kỹ năng mới trong công việc của nông dân.
- Ghi chép nhật ký lớp tập huấn

Sau khi thu thập đầy đủ thông tin từ nhiều nguồn khác nhau, nhóm tập huấn viên cần xử lý để sử dụng viết báo cáo và rút ra những kết luận, khuyến nghị đề xuất cho các lớp tập huấn sau.

Báo cáo đánh giá lớp tập huấn FLS

Báo cáo đánh giá khoá tập huấn là kết quả của quá trình tổng hợp và xử lý tất cả các thông tin thu được từ quá trình đánh giá trong và sau khi đã kết thúc khoá tập huấn. Báo cáo đánh giá khoá tập huấn bao gồm các phần chính như: giới thiệu, tóm tắt khoá học, đánh giá của học viên, bài học kinh nghiệm và các giải pháp đề xuất. Dưới đây là gợi ý hướng dẫn để viết báo cáo về lớp tập huấn FLS.

Báo cáo đánh giá lớp tập huấn FLS thường có 5 phần và bố cục như sau:

Trang bìa: Bao gồm các nội dung như: tên cơ quan/đơn vị tổ chức và tài trợ, tên khoá học, thời gian tiến hành khoá học, tên người viết báo cáo, thời gian nộp báo cáo.

Giới thiệu:

- Nêu hoàn cảnh, lý do và điều kiện để tổ chức khoá tập huấn để dẫn người đọc vào phần chính của báo cáo.
- Mô tả tóm tắt lớp tập huấn FLS: phần này gồm các nội dung như:
- Tên khoá học, mục tiêu của khoá học, địa điểm, thời gian, học viên và tập huấn viên, số lượng, giới tính, độ tuổi, trình độ chuyên môn, mong đợi....
- Miêu tả khoá học: tóm tắt nội dung và phương pháp tập huấn sử dụng trong khoá học.

Kết quả của lớp tập huấn FLS:

Trong báo cáo này thường thể hiện kết quả ngắn hạn của khoá tập huấn như:

- Đánh giá chung về khoá tập huấn.
- Đánh giá của nông dân về nội dung, phương pháp, tập huấn viên, giáo cụ trực quan hỗ trợ, công tác hậu cần.... và bản thân họ.
- Đánh giá của nhóm tập huấn viên về nông dân, nội dung, phương pháp, giáo cụ trực quan hỗ trợ, công tác hậu cần.... và bản thân họ.
- Kiến thức và kỹ năng mà các học viên thu được sau khoá học.

Bài học kinh nghiệm và các giải pháp đề xuất:

- Những thành công,
- Những hạn chế cần cải tiến,
- Bài học kinh nghiệm
- Đề xuất các giải pháp khắc phục.

Phụ lục

- Kết quả đánh giá nhu cầu tập huấn.
- Chương trình của khoá tập huấn.
- Đánh giá/xếp loại học viên (bảng chi tiết).

- Bài kiểm tra đầu khoá và cuối khoá.
- Đánh giá của học viên và nhóm tập huấn viên
- Nhật ký lớp FLS (nếu có)....

Để tăng cường hiệu quả và tính ứng dụng trong thực tế, tất cả các bước trong quá trình xây dựng và triển khai

lớp tập huấn FLS nhất thiết phải có sự tham gia của người nông dân. Vì vậy, đánh giá khoá tập huấn nên được chuẩn bị trước để trình bày trong buổi tổng kết khoá học.

7.3 Xây dựng hiện trường tập huấn của FLS

Hiện trường sử dụng trong tập huấn FLS có thể được chia ra hai loại: các địa điểm sẵn có và các thí nghiệm tạo hiện trường cho lớp FLS. Nếu sử dụng các hộ nông dân, trang trại chăn nuôi hoặc các địa điểm khác để làm hiện trường tập huấn thì tập huấn viên cần khảo sát để lựa chọn địa điểm phù hợp và có sự đồng ý của chủ hộ.

Thí nghiệm của lớp FLS có thể được xem như là một loại hiện trường phù hợp và có hiệu quả nhất cho lớp FLS. Loại thí nghiệm và hộ triển khai thí nghiệm được quyết định dựa vào ý kiến tham gia của học viên. Mục tiêu của thí nghiệm này là:

- Tạo hiện trường để sử dụng trong suốt thời gian triển khai lớp FLS.
- Tạo cơ hội để người nông dân được học thông qua thực hành.
- Kiểm chứng lại bằng thực tế một số vấn đề mà người nông dân đang gặp phải trong quá trình chăn nuôi.

Chính vì vậy thí nghiệm tạo hiện trường cho FLS là những thử nghiệm nhỏ, gần gũi với điều kiện và thực tế chăn nuôi của nông dân. Thí nghiệm là một cách để tìm kiếm những giải pháp dựa trên điều kiện thực tế của người dân để đưa ra những khuyến cáo dễ hiểu và dễ áp dụng. Thiết kế thí nghiệm và lựa chọn hộ tham gia có thể tiến hành ngay từ đầu khoá tập huấn FLS cùng với nông dân. Thiết kế và triển khai thí nghiệm có thể tiến hành theo 3 phần chính sau:

- Phần 1: Thu thập thông tin để xác định nội dung thí nghiệm và thiết kế,
- Phần 2: Triển khai thí nghiệm, ghi chép và thu thập số liệu
- Phần 3: Đánh giá định kỳ kết quả thí nghiệm và kết luận.

Phần 1: thu thập thông tin và xác định nội dung thí nghiệm

Thực hiện phần 1 gồm có 4 bước:

- Bước 1: xác định hiện trạng chăn nuôi chung.
- Bước 2: xác định các nội dung để làm thí nghiệm.
- Bước 3: Thiết kế thí nghiệm và lựa chọn hộ tham gia thí nghiệm.
- Bước 4: Chuẩn bị triển khai thí nghiệm.

Bước 1: Xác định hiện trạng chăn nuôi chung

Bước này thường bắt đầu với thu thập thông tin. Mục đích của bước này là:

- Xác định hiện trạng chăn nuôi chung để làm cơ sở cho thiết kế thí nghiệm phù hợp với điều kiện chăn nuôi thực tế và lựa chọn hộ tham gia.
- Cung cấp cho tập huấn viên lượng thông tin đầy đủ nhất về tình hình chăn nuôi của các hộ nông dân tham gia vào lớp FLS để giúp huy động tối đa nguồn lực sẵn có trong học viên vào xây dựng thí nghiệm FLS.

Các thông tin cần thu thập thường là những kinh nghiệm và thực hành hàng ngày của nông dân liên quan đến nội dung đã chọn. Có thể sử dụng phối hợp các phương pháp và kỹ năng khác nhau như động não, thảo luận nhóm, quan sát thực tế, thu thập và xử lý thông tin để tiến hành bước này. Có thể sử dụng Ma trận (bảng 1) để thu thập thông tin. Cột dọc đầu tiên ghi tên của các học viên nông dân. Hàng ngang đầu tiên ghi các

đầu mục thông tin cần thu thập liên quan đến tình hình chăn nuôi của các hộ. Thu thập các thông tin cần thiết từ học viên nông dân và điền vào các ô tương ứng.

Bảng 1. Hiện trạng chăn nuôi của nông dân

Tên	Loại gia súc 1		Loại gia súc 2		Thức ăn	Chuồng trại	Chăm sóc	Phòng bệnh	Đầu tư	Thu
	Giống	Số lượng	Giống	Số lượng						
1										
2										
3										
4										
....										

Bảng 2. Các yếu tố ảnh hưởng đến chăn nuôi và mức độ quan tâm của học viên nông dân

Tên nông dân	Giống	Thức ăn	Chuồng trại	Chăm sóc	VSPB	Bệnh
1							
2							
3							
4							

Bước 2: xác định nội dung làm thí nghiệm

Cách làm tương tự như bước 1 - sử dụng Ma-trận (bảng 2) để thu thập ý kiến của học viên về nội dung cần làm thí nghiệm. Cột dọc đầu tiên ghi tên của các học viên nông dân. Hàng ngang đầu tiên ghi các yếu tố ảnh hưởng đến chăn nuôi hay các vấn đề mà nông dân đang gặp phải trong chăn nuôi. Yêu cầu từng nông dân đánh dấu vào những ô mà họ cảm thấy quan tâm. Có thể đánh dấu vào nhiều ô nếu họ quan tâm nhiều vấn đề. Vấn đề nào họ quan tâm hơn có thể đánh nhiều dấu hơn. Kết quả có thể cho chúng ta thấy vấn đề nào mà người nông dân quan tâm nhất.

Sau khi xác định được các nội dung mà học viên quan tâm thì cần tiến hành phân tích sâu hơn (ví dụ: phân tích tính khả thi) để xác định một vài nội dung để làm thí nghiệm với mục đích lựa chọn nội dung làm thí nghiệm phù hợp với điều kiện thực tế về thời gian, kinh phí, nội dung tập huấn... và huy động tối đa nguồn lực của người nông dân đóng góp vào thí nghiệm. Để phân tích tính khả thi nên xem xét đến các khía cạnh sau:

- Yêu cầu đầu vào.
- Thời gian và địa điểm thực hiện.
- Tính phù hợp với điều kiện thực tế và nội dung tập huấn.
- Khả năng đóng góp của học viên nông dân và kinh phí được hỗ trợ.
- Kết quả của bước 2 là lựa chọn nội dung triển khai thí nghiệm. Phụ thuộc vào điều kiện thực tế, khả năng và mối quan tâm của học viên mà có thể có một hoặc nhiều hơn một nội dung để làm thí nghiệm.

Bước 3: Thiết kế thí nghiệm cụ thể và lựa chọn hộ nông dân tham gia thí nghiệm

Dựa trên các thông tin chi tiết thu thập được, người nông dân cùng với sự hỗ trợ của tập huấn viên sẽ đưa ra nội dung thí nghiệm chi tiết, bao gồm:

- Qui mô thí nghiệm: nuôi bao nhiêu con, hình thức nào.....
- Số hộ và điều kiện yêu cầu khi các hộ tham gia.
- Kế hoạch triển khai thí nghiệm
- Các kỹ thuật sẽ được áp dụng trong thí nghiệm
- Các chỉ tiêu theo dõi và kế hoạch thu thập số liệu, giám sát
- Nghiệm thu và sử dụng kết quả thí nghiệm.

Một số lưu ý khi thực hiện bước 3:

- Có thể cần thu thập thêm một số thông tin chi tiết trong quá trình thiết kế thí nghiệm.
- Lựa chọn hộ thí nghiệm đầu tiên nên dựa vào nguyên tắc tự nguyện tham gia của nông dân. Nếu có nhiều hộ tự nguyện triển khai thí nghiệm thì hãy xem xét đến khả năng đáp ứng các điều kiện về nhân lực và vật lực của các hộ.

- Các hộ tham gia triển khai thí nghiệm phải cam kết thực hiện đúng theo như thiết kế và kế hoạch đã đề ra.
- Nhất thiết phải có sự nhất trí của ít nhất 2/3 học viên FLS đối với quyết định lựa chọn hộ triển khai thí nghiệm.

Bước 4: Chuẩn bị triển khai thí nghiệm

Sau khi có nội dung thí nghiệm chi tiết, tập huấn viên và học viên tiến hành lập kế hoạch tài chính, bao gồm nguyên vật liệu cần thiết và kế hoạch chi tiêu.

Thời gian	Nguyên vật liệu	Số lượng	Đơn giá	Thành tiền
Tổng				

Trong kế hoạch tài chính cần tính đến hai vấn đề sau:

- Yếu tố rủi ro: Khả năng hộ tham gia thí nghiệm được đền bù khi rủi ro xảy ra.
- Khả năng đóng góp của hộ tham gia thí nghiệm: huy động tối đa nguồn lực sẵn có của các hộ tham gia thí nghiệm để đảm bảo tính hiệu quả của thí nghiệm.

Phần 2: Triển khai thí nghiệm

Triển khai thí nghiệm tiến hành theo 2 bước:

- Triển khai thí nghiệm (bao gồm cả giám sát và đánh giá).
- Sử dụng kết quả thí nghiệm.

Bước 1: Triển khai thí nghiệm (bao gồm cả giám sát và đánh giá)

Các hộ thí nghiệm triển khai thí nghiệm theo như kế hoạch chi tiết đã xây dựng ở bước 3 và 4 - phần 1. Trong quá trình triển khai thí nghiệm, công tác theo dõi ghi chép số liệu và giám sát là rất quan trọng. Quá trình giám sát và đánh giá thí nghiệm có thể được tiến hành với sự tham gia của các nông dân tham gia FLS và trong các lần tham quan

thí nghiệm. Do vậy, cần xác định các chỉ tiêu/số liệu cần theo dõi trong quá trình thí nghiệm, người theo dõi và giám sát thí nghiệm và các tiêu chí giám sát và đánh giá.

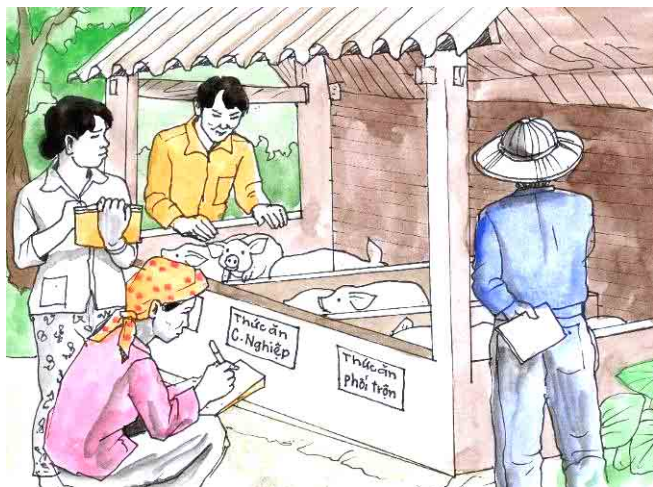
Một số lưu ý khi thực hiện bước 1:

- Tập huấn viên thường xuyên thăm hộ thí nghiệm để giám sát việc triển khai và ghi chép số liệu, hỗ trợ và tư vấn nếu cần thiết.
- Thí nghiệm phải được sử dụng tối đa phục vụ cho lớp FLS.

Bước 2: Sử dụng kết quả thí nghiệm

Theo dõi và đánh giá thí nghiệm có mục đích:

- Ghi chép kết quả thí nghiệm và sử dụng trong quá trình tập huấn.
- Sử dụng các thông tin, số liệu và phân tích trong suốt thời gian thí nghiệm vào đánh giá kết quả thí nghiệm.
- Sử dụng vào các hoạt động sau tập huấn FLS.
- Kết quả giám sát, đánh giá thí nghiệm nên được sử dụng trong suốt quá trình triển khai lớp FLS và để thiết kế thí nghiệm mới (có thể tiến hành cùng với các hoạt động sau tập huấn).
- Xác định thời gian thu thập số liệu (hàng ngày, hàng tuần hoặc hàng tháng).
- Cử người theo dõi ghi chép định kỳ.
- Cử người thường xuyên kiểm tra, giám sát, hỗ trợ.
- Đánh giá thí nghiệm với sự tham gia của các học viên nông dân khác vào các thời điểm khác nhau phụ thuộc vào mục đích.
-

Phần 3: Đánh giá định kỳ kết quả thí nghiệm và kết luận.

Thông thường có thể tiến hành đánh giá hàng tháng để biết được kết quả thí nghiệm và tiến độ triển khai. Trước khi kết thúc khoá tập huấn nên tiến hành đánh giá tổng kết, kết luận và rút ra bài học kinh nghiệm cho những lần triển khai tiếp theo.

Tóm tắt chương 7

Chương này trình bày quá trình giới thiệu hướng tiếp cận có sự tham gia vào hoạt động khuyến nông ở tỉnh, sử dụng chương trình tập huấn cho nông dân chăn nuôi tại nông hộ (FLS) như một ví dụ minh hoạ.

FLS là một chương trình tập huấn dài hạn tập trung cho nông dân về kỹ thuật chăn nuôi với khoảng 20-25 chuyên đề với sự tham gia của gần 30 học viên nông dân. Tập huấn được tổ chức tuần một hoặc hai buổi tại địa phương và sử dụng hộ nông dân làm địa điểm thực hành quan sát. Quá trình giới thiệu phương pháp tập huấn có sự tham gia vào công tác tập huấn khuyến nông ở tỉnh tương đối dài vì phương pháp này không chỉ là một phương thức tập huấn mới mà còn là một cách nghĩ và cách làm hoàn toàn mới. Nó đòi hỏi phải có sự hỗ trợ về nguồn nhân lực và vật lực đặc biệt là trong giai đoạn chuyển đổi. Chương này sẽ dần dần giới thiệu những bước đầu tiên đến bước triển khai của quá trình này, bao gồm hướng dẫn thiết kế, quản lý và đánh giá. Có thể bạn sẽ không nhìn thấy bức tranh tổng quát ở chương này vì nó tương đối chi tiết và cụ thể. Do vậy, chương 8 sẽ cho bạn một cái nhìn tổng quan hơn.

